9 Απριλίου 2025

Ομιλία του Αριστείδη Παναγίδη για τον ήρωα πατέρα του, Ανδρέα Παναγίδη

/ Αφιερώματα / Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις

Ο Αριστείδης Παναγίδης, γιός του απαγχονισθέντα Ανδρέα Παναγίδη, μίλησε εκ βαθέων για τις μνήμες του από τον πατέρα του, στο Σωματείο “Ανόρθωσις”.

Παρακάτω η ομιλία του Αριστείδη Παναγίδη:

Αγαπητοί συμπατριώτες, Ελληνίδες, Έλληνες,

Χρόνια Πολλά!

Καταρχάς, είναι μεγάλη η χαρά μου που βρίσκομαι ανάμεσά σας και η τιμή που μου έκαναν οι διοργανωτές της εκδήλωσης, να απευθυνθώ σε σας για εκείνες τις μέρες του αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. και να μιλήσω για τον ηρωισμό που επέδειξε ο Ελληνισμός της Κύπρου απέναντι στους Βρεττανούς αποικιοκράτες και τα σκληρά και απάνθρωπα μέτρα που πήραν εναντίον των αγωνιστών της ΕΟΚΑ.

Αναντίρρητα, τα πλείστα μέλη της ΕΟΚΑ, ανεξαρτήτως πολιτικής ή κομματικήςτοποθέτησης αγωνίστηκαν τον αγώνα τον καλό για ελευθερίακαι την ΕΝΩΣΗ της Κύπρου με την μητέρα πατρίδα.

Οι Βρεττανοί στα τέσσερα χρόνια που διεξήχθη ο ηρωικός αυτός αγώνας μετήλθαν κάθε μέσο, προκειμένου να κάμψουν το φρόνημα του Κυπριακού Ελληνισμού.

Έτσι, δολοφόνησαν δεκατέσσερις κρατουμένους τους στα κολαστήρια που είχαν στήσει στους περισσότερους, αν όχι όλους, τους αστυνομικούς σταθμούς της Κύπρου, έκαμαν ολοκαύτωμα έξι ήρωες, στον Μαχαιρά, το Λιοπέτρι και το Δίκωμο, σκότωσαν δεκάδες αγωνιστές στη διάρκεια τουαγώνα για αποτίναξη του Βρετανικού ζυγού και απαγχόνισαν εννέα νέους, ηλικίας δεκαοκτώ μέχρι εικοσιτεσσάρων χρονών.

Για έναν από τους εννέα αυτούς νέους, τον Ανδρέα Παναγίδη, τον μοναδικό πατέρα από τους απαγχονισθέντες, τον πατέρα μου, πουαπαγχονίστηκε μαζί με τον συγχωριανό του, Μιχαήλ Κουτσόφτα, και τον Στέλιο Μαυρομμάτη από τον Λάρνακα της Λαπήθου στις 21 Σεπτεμβρίου1956, θα σας μιλήσω σήμερα.

Ο Ανδρέας Παναγίδης γεννήθηκε στο Παλαιομέτοχο, στις 30 Ιανουαρίου 1934. Τελείωσε το Δημοτικό σχολείο Παλαιομετόχου και σε ηλικία δεκαέξι χρονών, αρραβωνιάστηκε τη συγχωριανή του, Γιαννούλλα Λυμπουρή, με την οποία απέκτησαν τρία παιδιά: τον Αριστείδη, τον Αύγουστο 1952, τηΔέσποινα, τον Δεκέμβριο του 1953, και την Αυγή, τον Αύγουστο του 1955.

Οι δύο νέοι από το Παλαιομέτοχο, προκειμένου να εκδικηθούν τον απαγχονισμό των Μιχ. Καραολή και Ανδρέα Δημητρίου, μαζί με τον συγχωριανό τους και παιδικό τους φίλο, Παρασκευά Χοιροπούλη, στις 16 Μαΐου 1956, μετέβησαν στο αεροδρόμιο Λευκωσίας, όπου στο Φυλάκιο ΟΜΗΡΟΣ πυροβόλησαν θανάσιμα έναν Βρεττανό σμηνία.

Στην προσπάθειά τους να διαφύγουν, ο Ανδρέας Παναγίδης τραυματίστηκε αρκετά και δεν μπορούσε να τρέξει. Ο Μιχαήλ Κουτσόφτας, αδελφικός, παιδικός φίλος του, τον πήρε στους ώμους του, κουβαλώνταςτον. Λίγοαργότερα, οι Άγγλοι

στρατιώτες που τους κυνηγούσαν, τους συνέλαβαν. Τελευταίο συνέλαβαν τον Παρασκευά Χοιροπούλη, που είχε ανέβει σε ένα δέντρο, ύστερα από καταδίωξη με ελικόπτερο.

Μετά από απάνθρωπα βασανιστήρια από τους Βρετανούς, που προσπαθούσαν,ανεπιτυχώς, να τους αποσπάσουν πληροφορίες για την Ε.Ο.Κ.Α., καταδίκασαν τους δύο πρώτους σε θάνατο και τον Παρασκευά Χοιροπούλη σε ισόβια κάθειρξη.

Η αδελφή του πατέρα μας, η θεία Μαρία, θυμάται ότι σε μια επίσκεψή της τής είπε ότι οι Άγγλοι, λίγο πριν, του πρόσφεραν λεφτά για να προδώσει την οργάνωση και να γλυτώσει τον θάνατο. Του έδειξαν μια βαλίτσα γεμάτη με χαρτονομίσματα. Την άνοιξαν μπροστά του και του θύμισαν ότι έχει γυναίκα και παιδιά, και με αυτά τα λεφτά θα ζούσε πλούσιος με την οικογένειά του στην Αγγλία, όπου θα τον φυγάδευαν. Φυσικά, ο Παναγίδης απέρριψε διαρρήδην την προσφορά τους.

Οι δικηγόροι τους, οι μ. Γλαύκος Κληρίδης, Μιχαλάκης Τριανταφυλλίδης, Τίτος Φάνος και ο κ. Ρένος Λυσιώτης έστειλαν φωτογραφία της οικογένειάς μας στη βασίλισσα με αίτηση για απονομή χάριτος. Μας έβγαλαν φωτογραφία μαζί με τη μητέρα μας και πρόσθεσαν μια δική του στα αριστερά της φωτογραφίας.

Οι ευγενείς Άγγλοι δεν συγκινήθηκαν… Η αγγλική δικαιοσύνη έπρεπε να ολοκληρώσει το θεάρεστο έργο της με βάση τον νόμο. «Άκρα δικαιοσύνη, ίσον άκρα αδικία», έλεγαν οι Ρωμαίοι. «Summumjus, summainjuria»

Να μου επιτρέψετε τώρα, να αναφερθώ σε μερικά γεγονότα χαρακτηριστικάτου υψηλού φρονήματος που τον διακατείχε.

Αρχές Αυγούστου του 1956, στην προτελευταία μας επίσκεψη, η μητέρα μουμού έδωσε κάποια λουλούδια από τον κήπο μας, να του τα δώσω. Αυτός μου έδειξε ένα άλλο κελί και μου ζήτησε να τα δώσω στον κρατούμενο εκεί,που ήταν ο Ανδρέας Ζάκος, και θα απαγχονιζόταν σε λίγες μέρες. Επειδήόλοι οι κρατούμενοι ήταν όρθιοι στις πόρτες των κελιών τους, νόμιζα ότι όλοι κοίταζαν εμένα, και εγώ ντράπηκα, και τα μοίρασα και στους οκτώ.

Θα ήθελα να αναφέρω ότι το 2005 ανακαλύψαμε τέσσερις επιστολές που έστειλε οπατέρας μας σε κάποιον Ελλαδίτη, τον Νικόλαο Παρδάλη, όπου, στην πιοπαλιά, με ημερομηνία 20 Αυγούστου 1956, ο πατέρας έγραφε μεταξύ άλλων: «Ο Κουτσόφτας με πειράζει, λέγοντάς μου ότι εγώ είμαι πιο κοντά στον θάνατο, και εγώ του απάντησα: «δεν με ενοχλεί κουμπάρε, αφούεγώ θα πάω ξεκούραστος, ενώ εσύ θα κουραστείς».

Αξίζει να τονιστεί ότι στο τελευταίο επισκεπτήριο που έγινε στις 20Σεπτεμβρίου, πρώτοι επισκεφθήκαμε τον πατέρα, οι γονείς του και εγώ. Ο Κουτσόφτας και ο Παναγίδης χόρευαν και τραγουδούσαν και ο παππούς μου σε μια στιγμή ενθουσιασμού έβγαλε το μαντίλι και είπε στον γιό του: «Πάρε, γιέ μου, το μαντίλι να χορέψουμε τον τελευταίο μας χορό».

Όμως, το πλέγμα του κελιού ήταν τόσο πυκνό που δεν χωρούσε το μαντήλι, και, ακουμπώντας τα χέρια στο συρματόπλεγμα, χόρευαν. Καιεγώ, τεσσάρων, μόλις, χρονών, χτυπούσα το πόδι μου στο πάτωμα και φώναζα «όπα». Και ο πατέρας με παρότρυνε : «Χόρεψε, γιέ μου, χόρεψε, για το τελευταίο μεγάλο ταξίδι του πατέρα σου».

Θυμάμαι, ακόμη, μετά από λίγη ώρα, όταν έμεινε μόνη η μητέρα, με τις αδελφές μου, εγώ ήθελα να ξαναπάω, αλλά μια Αγγλίδα δεσμοφύλακας αρνήθηκε να μου το επιτρέψει.

Τότε, η μητέρα όρμησε κατά πάνω της, την έριξε κάτω και την κτύπησε. Τελικά, με επέμβαση κάποιουπροϊστάμενού της, μου επιτράπηκε.

Τέλος, δεν θα ήθελα να παραλείψω κάτι πολύ σημαντικό επίσης, που συνέβη με τη μικρή μου αδελφή, την Αυγή, τέσσερα χρόνια μετά, στις 24 Αυγούστου 1960, όταν μαςεπιτράπηκε να επισκεφτούμε για πρώτη φορά τα Φυλακισμένα Μνήματα. Ημητέρα τής έδωσε μια ανθοδέσμη από τον κήπο μας για να τα πάει στονπατέρα μας. Η μικρή Αυγή, πηγαίνοντας στον τάφο, δεν άφηνε ταλουλούδια από τα χέρια της, περιμένοντας τον πατέρα να τα δώσει. Μια θεία μου της είπε να αφήσει τα λουλούδια στον τάφο, λέγοντάς της: «εδώ είναι ο πατέρας σου».
Και αυτή έσκαβε με το χεράκι της το χώμα,για να βρει τον πατέρα…

Ακούοντας αυτή την ιστορία, ο Ποιητής Κυριάκος Χαραλαμπίδης, ευαισθητοποιήθηκε και συνέγραψε ένα μικρό ποίημα:

ΑΝΑΣΚΑΦΗ

«Της είπαν «Αύγη, βάλε τα λουλούδια
Επάνω στον τάφο του πατέρα σου».
Δεν εξήγησαν όμως στο παιδί
πως έκειτο νεκρός κάτω απ’ τη γη.
Με το νυχάκι σκάβοντας σκοτάδια
έπεσε απά στο Φως που μύριζε το χώμα».

Ελληνίδες, Έλληνες,

Άναντίλεκτα, ο ήρωας Ανδρέας Παναγίδης, όπως και όλοι οι άλλοι ήρωες, διαμόρφωσαν αυτόν τον ηθικό κώδικα, επηρεασμένοι από το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ανατράφηκαν. Πίστευαν στον Χριστό και την Ελλάδα. Την Ελλάδα θέλομεν κι ας τρώγωμεν πέτρες, ήταν το σύνθημα του Κολοκοτρώνη με το οποίο γέμισαν τους τοίχους...

Οι ήρωές μας όλοι και οι ηρωίδες μας αντιστάθηκαν! Η αντίσταση είναι μια δύναμη πνευματική, πηγάζει από μέσα μας. Θωράκισαν το είναι τους με πανίσχυρα αντισώματα λεβεντιάς και αντρειοσύνης. Ο λόγος του Θεού θέριεψε την ψυχή τους. Οπλισμένοι με μια στέρεα ιδεολογική φαρέτρα, ξεπέρασαν τα ανθρώπινα μέτρα, ξεπέρασαν τα όριά τους και ανέβηκαν όλες τις βαθμίδες της μεγαλοσύνης.

Και ο ήρωας πατέρας μας με τη ρωμαλέα ψυχή του προσέγγισε τον ιδεατό χώρο της ηθικής ελευθερίας, κάνοντάς μας εμάς τα παιδιά του, που ήμασταν το μεγαλύτερο εμπόδιο για τη θυσία του, τόσο περήφανα γι’ αυτόν και το όνομα που μας άφησε!

Στη ζωή μας ακολουθούμε πάντα αυτά που μας κατέλιπε ως παρακαταθήκη στις επιστολές του.

«Λατρευτά μου παιδιά. Σας αφήνω για πάντα στην τόσην νεαρήν μου ηλικίαν. Στα 22 μου χρόνια, πεθαίνω, για χάριν μιας μεγάλης ιδέας. Κάποτε η Μάνα σας και οι θείοι σας θα σας αναπτύξουν γιατί εκτελέσθηκα. Σας εύχομαι, αγαπημένα μου παιδιά, να γίνετε καλοί άνθρωποι και καλοί Έλληνες Κύπριοι. Ακολουθήστε πάντα το δρόμο της Αρετής....Αλλά σας αφήνω ένα μεγάλο και τιμημένο όνομα».